

การเรียนรู้ ยุคดิจิทัล

แนวคิดและกระบวนการ
สำหรับผู้บริหารการศึกษา

LEARNING
DIGITAL
GUIDELINE
PROCESS
EDUCATIONAL
ADMINISTRATORS

อังฉรา นียามภา

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

อังฉรา นิยมภา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนสิงหาคม 2564

จำนวน 1000 เล่ม

ISBN 978-616-582-876-5

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ บริษัท เอ็น วาย फिल्म จำกัด
เลขที่ 3 ซอยราชพฤกษ์ 4 แขวงบางจาก
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160
โทร. 02-457-2596-7, 085-0702-1572

350 บ.

การเรียนรู้ ยุคดิจิทัล

แนวคิดและกระบวนการ
สำหรับผู้บริหารการศึกษา

LEARNING
DIGITAL
GUIDELINE
PROCESS
EDUCATIONAL
ADMINISTRATORS

อังฉรา นียมภา

คำนำ

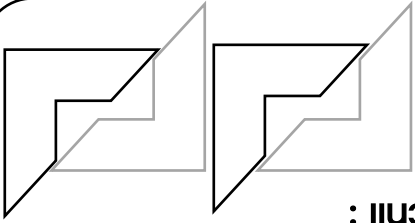
หนังสือเล่มนี้สร้างสรรค์ขึ้นด้วยความตั้งใจของผู้เขียนเพื่อเรียบเรียง องค์ความรู้ และนำเสนอองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย รวมทั้งประสบการณ์จากการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ การค้นคว้าเพิ่มเติม สำหรับนิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งผู้บริหาร การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อีกทั้งต้องการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ยุคดิจิทัลให้กับผู้ที่มีความสนใจ ในการนำไปพัฒนางานในหน่วยงานการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาซึ่ง ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองให้สามารถอยู่ในสังคมยุคใหม่อย่าง มั่นคง

หนังสือเล่มนี้นำเสนอ การเรียนรู้ยุคดิจิทัล : แนวคิดและกระบวนการสำหรับ ผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วยแปดบท ได้แก่ บทที่หนึ่ง มโนทัศน์การเปลี่ยนแปลง โลกอนาคต บทที่สอง การเรียนรู้ยุคดิจิทัล บทที่สาม การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่เพื่อ การเรียนรู้ยุคดิจิทัล บทที่สี่ ผู้เรียนยุคดิจิทัล บทที่ห้า ครูยุคดิจิทัล บทที่หก ผู้นำกับการ พัฒนาการเรียนรู้ บทที่เจ็ด เครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และบทที่แปด บทสรุป

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และนักวิชาการทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมุ่งมั่นต่อไป

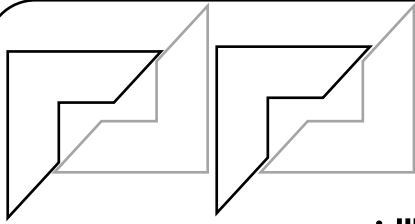
อัจฉรา นิยมภา

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล

: แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

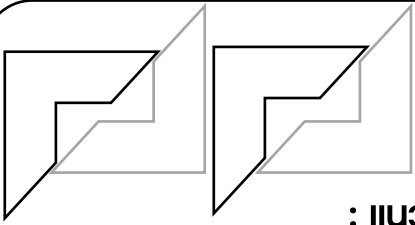
สารบัญ	หน้า
บทที่ 1 มโนทัศน์การเปลี่ยนแปลงโลกอนาคต	1
บริบทโลกในทศวรรษหน้า	2
สังคมใหม่ที่พึงประสงค์	6
คุณภาพผู้เรียนยุคใหม่	13
บทสรุป	17
บทที่ 2 การเรียนรู้ยุคดิจิทัล	19
บริบทยุคดิจิทัล	20
พัฒนาการด้านการเรียนรู้	25
มโนทัศน์การเรียนรู้ยุคดิจิทัล	27
บทสรุป	34
บทที่ 3 การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่เพื่อการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	36
การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	37
การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่เพื่อการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	41
บทสรุป	51
บทที่ 4 ผู้เรียนยุคดิจิทัล	52
คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	53
รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล	57
บทสรุป	64

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล

: แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

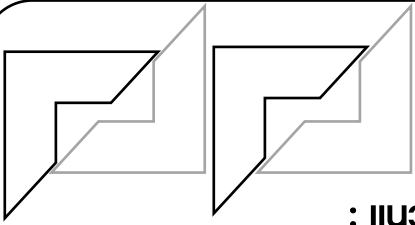
สารบัญ	หน้า
บทที่ 5 ครูยุคดิจิทัล	66
ศักยภาพครูยุคดิจิทัล	67
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล	72
บทสรุป	75
บทที่ 6 ผู้นำกับการพัฒนาการเรียนรู้	77
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	78
ผู้นำกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	82
สมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	91
บทสรุป	109
บทที่ 7 เครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	111
การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ	112
การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	116
บทบาทชุมชนและผู้ปกครอง	119
บทสรุป	125
บทที่ 8 บทสรุป: การบริหารการเรียนรู้	127
กลไกการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียน	128
ความสำเร็จของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	134
บรรณานุกรม	136
ดรรรชนี	146
ประวัติผู้เขียน	148

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล

: แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

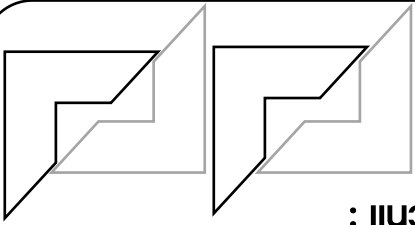
สารบัญตาราง	หน้า
ตารางที่ 1	
สมรรถนะที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	93
ตัวชี้วัดที่ 1 การพัฒนาการเรียนรู้	93
ตารางที่ 2	
สมรรถนะที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	94
ตัวชี้วัดที่ 2 การพัฒนาครู	94
ตารางที่ 3	
สมรรถนะที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	95
ตัวชี้วัดที่ 3 การพัฒนาผู้เรียน	95
ตารางที่ 4	
สมรรถนะที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	96
ตัวชี้วัดที่ 4 การประกันคุณภาพ	96
ตารางที่ 5	
สมรรถนะที่ 2 การจัดการด้านการเรียนการสอน	98
ตัวชี้วัดที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร	98
ตารางที่ 6	
สมรรถนะที่ 2 การจัดการด้านการเรียนการสอน	99
ตัวชี้วัดที่ 2 การบริหารจัดการหลักสูตร	99
ตารางที่ 7	
สมรรถนะที่ 2 การจัดการด้านการเรียนการสอน	100
ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดการเรียนการสอน	100
ตารางที่ 8	
สมรรถนะที่ 2 การจัดการด้านการเรียนการสอน	101
ตัวชี้วัดที่ 4 การจัดระบบการประเมินการเรียนรู้	101

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล

: แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

สารบัญตาราง	หน้า
ตารางที่ 9 สมรรถนะที่ 2 การจัดการด้านเรียนการสอน	102
ตัวชี้วัดที่ 5 การจัดการระบบนิเทศภายใน	102
ตารางที่ 10 สมรรถนะที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	104
ตัวชี้วัดที่ 1 การเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	104
ตารางที่ 11 สมรรถนะที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	105
ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน	105
ตารางที่ 12 สมรรถนะที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	106
ตัวชี้วัดที่ 3 การพัฒนาวิชาชีพครู	106
ตารางที่ 13 สมรรถนะที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	107
ตัวชี้วัดที่ 4 การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ของบุคลากร	107
ตารางที่ 14 สมรรถนะที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	108
ตัวชี้วัดที่ 5 การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน	108

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล

: แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1

สังคมใหม่ที่พึงประสงค์

7

ภาพที่ 2

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่

42

ภาพที่ 3

องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพ
งานวิชาการ

85

ภาพที่ 4

การเชื่อมโยงของเครือข่าย “พันธมิตรแห่งดวงดาว”

115

ภาพที่ 5

หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน

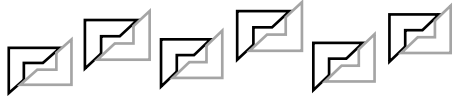
124

บทที่ 1

มโนทัศน์การเปลี่ยนแปลง โลกอนาคต

การเรียนรู้ยุคดิจิทัล
แนวคิดและกระบวนการสำหรับผู้บริหารการศึกษา

แนวโน้มกระแสโลกมีการคาดการณ์จากข้อมูลในปัจจุบันต่างเห็นไปในทางเดียวกันว่า จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วไปทั่วโลก สิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักคือการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างมั่นคง ซึ่งในบทนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับบริบทโลกในทศวรรษหน้า สังคมใหม่ที่พึงประสงค์ในการดำรงไว้ซึ่งความเป็นอยู่ของประชากรโลกที่เจริญก้าวหน้าอย่างสงบสุข และคุณภาพผู้เรียนยุคใหม่ เพื่อเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้ยุคการเปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้

บริบทโลกในทศวรรษหน้า

อิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั่วโลก ผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี และกระแสความเป็นใหญ่ของเงินทุน ส่งผลให้เกิดการปรับตัวอย่างกว้างขวางของทุกองค์กรโดยที่กระแสหลักของโลกดังกล่าว ได้สร้างปรากฏการณ์ในโลกสมัยใหม่ (VUCA: Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity) เป็นต้นกำเนิดการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Disruption) (Bawany, 2018) ทุกภาคส่วนต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลกระทบอย่างทั่วถึงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี โดยที่การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วแบบพลิกผัน คือ การเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นเหตุสำคัญ เทคโนโลยีที่ได้รับ

การพัฒนาซึ่งเคยอยู่ในขั้นทดลองมากกว่า 10 ปี ได้พัฒนาจนปรากฏตัวสู่ตลาดพร้อมกัน จนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับอัตราเร่ง เปลี่ยนการดำเนินชีวิตของผู้คนในทุกมิติ

โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและถูกเชื่อมโยงด้วยผลลัพธ์จากโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็นทุนสินทรัพย์ ทุนทางความคิด และความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่เชื่อมต่อระหว่างส่วนต่าง ๆ ของโลกเกิดแนวคิดที่หลากหลาย (Multi-conceptual) โดยที่ทุกประเทศอาจมีค่านิยมทางสังคม การปกครอง หรือหลักเศรษฐกิจไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันเสมอไป อันเนื่องจากบริบทที่แตกต่างกัน ความเชื่อ ความคิด วัฒนธรรมประเพณี ตลอดถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ การที่โลกกำลังเข้าสู่ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (The Fourth Industrial Revolution) อันขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) อินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง (Internet of Things) และอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำงาน การทำธุรกิจ เพิ่มบทบาทของธุรกิจบริการ ไปจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน รัฐ และทรัพยากรต่าง ๆ พร้อมความท้าทายที่สำคัญที่สุดแห่งศตวรรษ นั่นคือความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม พร้อมความพยายามสร้างความเป็นธรรมด้านมนุษยชนและความยั่งยืนด้านทรัพยากร ล้วนเป็นมูลเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของมนุษย์โลก

Mega trend หรือมูมมองในอนาคต ถือเป็นแก่นหลักที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการมองแนวโน้มอนาคตเนื่องจากเป็นผลพวงจากข้อมูลเชิงบทวิเคราะห์ของนักวิทยาศาสตร์ นักมนุษยศาสตร์ และนักวิจัยที่ได้สำรวจและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทของโลกอันมีผลสะท้อนไปยังภาคธุรกิจ ภาคบริการ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งในช่วงปี 2020 - 2050 รายงานแนวโน้มจากกลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชนหลายสำนัก ได้มีการคาดการณ์ประเด็นความเปลี่ยนแปลง

ที่สำคัญต่อสถานการณ์โลกไว้ ความเข้าใจโลกจึงมีส่วนในการเข้าใจความเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคของเราเช่นกัน (TCDC, 2563)

อีกประการหนึ่งซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในปัจจุบัน คือ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งการแพร่ระบาดของไวรัสชนิดนี้รุนแรง รวดเร็ว และขยายวงกว้างอย่างไม่คาดคิด ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันให้ทั้งโลกอย่างหนักหน่วงทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมไปถึงวิถีชีวิตของประชากรโลก แต่ละประเทศได้คิดค้นมาตรการป้องกัน และรักษาจากการแพร่ระบาดอย่างมุ่งมั่น เพื่อให้การดำรงอยู่ของประชากรเป็นปกติและปลอดภัย ทำให้เกิดนวัตกรรมที่หลากหลายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและความต้องการของประชากรที่ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) โดยเฉพาะการอยู่บ้านเพื่อหยุดการแพร่และรับเชื้อ รวมทั้งการคิดค้นวิธีการรักษาและคิดค้นวัคซีนป้องกันไวรัส

เมื่อวิกฤตครั้งนี้สิ้นสุดลงแล้ว โลกจะยังคงเปลี่ยนแปลง โดยมีลักษณะการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ (สุพริศร์ สุวรรณิก, 2563)

1. การทวนกระแสโลกาภิวัตน์ (deglobalization) จะมีความเข้มข้นมากขึ้น และทำให้ห่วงโซ่อุปทานโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเกิดวิกฤตครั้งนี้ หลายประเทศใช้นโยบายแบบเน้นตนเอง (inward-looking policy) หรือปกป้องทางการค้า (protectionism) อย่างชัดเจน ประเด็นนี้ก็กลับมาชัดเจนยิ่งขึ้นด้วยวิกฤตโควิด-19 ที่สนับสนุนว่าการพึ่งพิงระบบการผลิตระหว่างประเทศมากเกินไปเป็นเรื่องอันตราย ซึ่งจะเร่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานโลกที่มีอยู่แล้วให้ยิ่งรวดเร็วมากขึ้น กล่าวคือ ประเทศต่าง ๆ จะพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานในประเทศตนเองเพิ่มขึ้น และกระจายความเสี่ยงด้านการผลิตและขายสินค้าโดยไม่พึ่งพาเฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ รัฐบาลในแต่ละประเทศต่างอาจเปลี่ยนวิกฤตครั้งนี้ให้เป็น “โอกาส” ในการคิดทบทวนอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางนโยบาย

เศรษฐกิจของประเทศให้ชัดเจน โดยจะพยายามกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ที่สนับสนุนให้องค์กรไม่พึ่งพารายได้ทางใดทางหนึ่งจนเกินไป อาทิ ไม่พึ่งพาแต่การส่งออกหรือการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่อาศัยการบริโภคและการลงทุนในประเทศเป็นเครื่องจักรสำคัญด้วย

2. ปัญหาเชิงโครงสร้างด้านสาธารณสุข จะได้รับการแก้ไขให้ทั่วถึงและเสมอภาคมากขึ้น วิกฤตโควิด-19 สร้างแรงกดดันให้รัฐบาลหลายประเทศหันมาใส่ใจพื้นฐานด้านสาธารณสุขของประชาชนและไม่ปล่อยให้กลไกตลาดเป็นตัวจัดการอย่างที่เคยเป็น ในบางประเทศระบบสาธารณสุขไม่มีระบบประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง จึงไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ ส่งผลให้คนที่เปราะบางของโรคอยู่ในขณะนั้น ไม่สามารถไปใช้บริการตรวจไวรัสได้เนื่องจากการตรวจมีค่าใช้จ่ายสูงทั้งที่มีความประสพผลในการตรวจและคงใช้ชีวิตแบบเดิมตามปกติ ทำให้แพร่โรคระบาดต่อไปให้ผู้อื่นโดยไม่รู้ตัวได้ จนในที่สุดการควบคุมโรคในภาพรวมจะทำได้ยากลำบาก ดังนั้น หลังผ่านพ้นวิกฤตครั้งนี้ อาจได้เห็นบทบาทที่เพิ่มขึ้นของระบบรัฐสวัสดิการในแต่ละประเทศที่พัฒนาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคยิ่งขึ้น

3. สังคมจะก้าวเข้าสู่ระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้ทันพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทุกวิกฤตย่อมทิ้งร่องรอย (legacy) ไว้เสมอ ย้อนกลับไปเมื่อมีการระบาดของโรคซาร์สในปี 2545 ได้สร้างจุดเปลี่ยนสำคัญสำหรับการใช้เทคโนโลยีออนไลน์อย่างอีคอมเมิร์ซในจีนให้มาเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชนอย่างสูง เพราะผู้คนหลีกเลี่ยงการติดเชื้อจากพื้นที่สาธารณะและหันมาสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น และวิกฤตครั้งนี้ก็จะทิ้งร่องรอยไว้เช่นกัน โดยเป็นการส่งเสริมอย่างเร่งรัดให้ร้านค้าและห้างสรรพสินค้าแบบดั้งเดิมต้องเร่งพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อช่วงชิงตลาดจากการค้าขายแบบออนไลน์มากขึ้น รวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลหลายประเภทที่มีมานานแล้วแต่ยังไม่ได้รับความนิยมในการใช้กันมากนัก วิกฤตครั้งนี้จะบังคับให้คนต้องหันมาใช้เทคโนโลยีเหล่านี้อย่างจริงจัง และสร้างโอกาสต่อยอดให้มีผู้ใช้มากยิ่งขึ้น อาทิ

แพลตฟอร์มที่ช่วยสื่อสารทางไกล จัดประชุม หรืออีเวนท์ ซึ่งผู้บริโภคมักจะเกิดความคุ้นเคยและเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาใช้เทคโนโลยีอย่างถาวร แม้กระทั่งสถาบันการศึกษาก็ต้องพัฒนาไปใช้วิธีการสอนแบบออนไลน์ทดแทนทั้งหมดในช่วงวิกฤต ซึ่งอาจพลิกโฉมระบบการศึกษาโลกไปโดยสิ้นเชิงหลังผ่านพ้นวิกฤตแล้ว ผู้คนอาจจะกลัวการใช้เงินสดหรือธนบัตร เพราะกระดากอาจเป็นพาหะของเชื้อโรคได้แม้ผ่านพ้นวิกฤตโควิด-19 ไปแล้ว และจะเริ่มคุ้นชินกับการรักษาสุขอนามัยอย่างเข้มงวดไปจนถึงการใช้ชีวิตประจำวันที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพ ด้วยปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นได้

จะเห็นได้ว่า บริบทโลกในทศวรรษหน้า ยังคงเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันอย่างต่อเนื่อง การดำรงชีวิตจะเป็นวงจรของความปรกติใหม่ new normal อย่างไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือ เมื่อวิกฤตการณ์ใดเกิดขึ้น ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่เดิมให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงนั้น จากความปรกติเดิมสู่ความปรกติใหม่เสมอ ทุกองค์กรจะต้องได้รับการพลิกโฉมการดำเนินการอย่างฉับไว การคิดค้นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีต่าง ๆ จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและหลากหลายเพื่อสนองต่อความต้องการของการเปลี่ยนแปลงนั้น ดังนั้นสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นในทศวรรษหน้า จึงต้องเป็นสังคมที่มีความพร้อมที่รับความเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองด้วย

สังคมใหม่ที่พึงประสงค์

เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงไปทั่วโลก ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลกระทบจากหลายเหตุผลหลายประการ ทั้งทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งภัยพิบัติที่เกิดขึ้น จากธรรมชาติ สภาวะอากาศ กระแสน้ำเปลี่ยนทิศ หรือเกิดโรคระบาด